

Fondacija Fond za humanitarno pravo

Izveštaj o radu Fonda za humanitarno pravo

januar-decembar 2023. godine

Dečanska 12, 11 000 Beograd, Srbija | Dečanska 12, 11 000 Belgrade, Serbia

Tel. +381 11 32 39 000; 32 32 454 Fax +381 11 32 32 460
Email: office@hlc-rdc.org • Home Page: <http://www.hlc-rdc.org>

Fondacija Fond za humanitarno pravo

Sadržaj

1. Dokumentovanje, arhiva i informacioni sistem	3
2. Krivična pravda.....	4
3. Reparacije	5
4. Memorijalizacija	7
5. Međunarodna saradnja	9
6. Outreach	10

Fondacija Fond za humanitarno pravo

1. Dokumentovanje, arhiva i informacioni sistem

Arhiva FHP je jedinstvena i jedna od najvećih kolekcija građe o kršenjima ljudskih prava i međunarodnog humanitarnog prava tokom ratova u bivšoj Jugoslaviji. Trenutno sadrži 120 arhivskih metara štampane dokumentacije, odnosno oko 144.000 dokumenata, i preko 40.000 različitih video materijala. Poseban deo arhive čine snimci suđenja pred Međunarodnim krivičnim sudom za bivšu Jugoslaviju (MKSJ) i Međunarodnim rezidualnim mehanizmom za krivične sudove (MRMKS) i dokazni predmeti izvedeni u postupcima pred ovim sudovima. Do danas je u FHP arhivi pohranjeno preko 95% javno dostupne arhive MKSJ/MRMKS u digitalnoj formi, odnosno 9742 dana suđenja u DVD formatu i 115.746 dokumenata iz sudske baze podataka.

Arhiva čuva i dokumentaciju sa suđenja za ratne zločine koji se održavaju pred sudovima u Srbiji, dokumentacija o kršenjima ljudskih prava u Srbiji tokom 1990-ih godina, medijsku i dokumentaciju u vezi zahteva za povraćaj stanarskih prava izbeglica i raseljenih lica. Važan deo arhive predstavljaju izjave žrtava i svedoka ratnih zločina, kao i registar ljudskih gubitaka koji FHP razvija u saradnji sa partnerima iz drugih post-jugoslovenskih država. Do danas je arhivirana kompletna dokumentacija vezana za istraživanja o pojedincima koji su stradali od posledica NATO bombardovanja Savezne Republike Jugoslavije, ljudima koji su ubijeni ili prisilno nestali tokom rata na Kosovu 1998-2000. godine, kao i građanima Srbije i Crne Gore koji su poginuli ili nestali u ratovima u Sloveniji, Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini.

Realizovane aktivnosti

Tokom 2023. godine, u arhivu i Informacioni sistem (IS) FHP-a pohranjeno je 1567 dokumenata iz arhivskih fondova Reparacije, Novinska dokumentacija - Kršenje ljudskih prava i sloboda i ratni zločini na teritoriji bivše Jugoslavije i Ljudski gubici. Digitalizovano je i 516 videa iz arhivske dokumentacije FHP-a koja sadrži TV emisije, dokumentarne i igrane filmove, snimke sa konferencija i foruma, sastanke i intervju oralne istorije.

Dečanska 12, 11 000 Beograd, Srbija | Dečanska 12, 11 000 Belgrade, Serbia

Tel. +381 11 32 39 000; 32 32 454 Fax +381 11 32 32 460
Email: office@hlc-rdc.org • Home Page: <http://www.hlc-rdc.org>

Fondacija Fond za humanitarno pravo

2. Krivična pravda

FHP prati suđenja od prvih postupaka za ratne zločine pred sudovima u Srbiji, omogućava učešće žrtava, porodica i svedoka i obaveštava javnost putem redovnih dnevnih i godišnjih izveštaja. Do danas je objavljeno ukupno 11 godišnjih izveštaja o suđenjima kao i [analiza prve dekade rada institucija specijalizovanih za procesuiranje ratnih zločina](#).

FHP takođe kontinuirano pruža podršku žrtvama u vidu zastupanja pred sudom. Ova vrsta podrške je za preko 2,500 žrtava omogućila dolazak u Srbiju radi davanja izjave u svojstvu oštećenih i svedoka i praćenja toka procesa.

Dosijeji protiv osumnjičenih za ratne zločine predstavljaju jedan od ključnih mehanizama FHP-a u borbi protiv nekažnjivosti. Dosijeji predstavljaju napor da se prevaziđe jaz između obilja dokaza i materijala o ratnim zločinima i njihovim počiniocima prikupljenih od strane MKSJ i drugih izvora, sa jedne strane, i malog broja optužnica za ratne zločine pred srpskim sudovima, sa druge. Fokusiranjem na počinioce srednjeg i visokog nivoa, dosijeji takođe prenose fokus sa individualne odgovornosti direktnih počinilaca na sistemsku prirodu zločina i politiku koja stoji iza njih. Do danas je objavljeno 16 dosijea, nakon kojih je nadležnom tužilaštvu podneto i preko 30 krivičnih prijava.

Realizovane aktivnosti

Tokom 2023. godine FHP je pratio sva suđenja za ratne zločine u ukupno 27 predmeta pred odeljenjima za ratne zločine Višeg i Apelacionog suda u Beogradu, ukupno 89 ročišta, i o njima obaveštavao javnost putem 139 dnevnih izveštaja. Pored toga, izdato je devet saopštenja za javnost u kojima je izneta analiza FHP-a o događajima u određenim postupcima i ukazano na probleme u radu nadležnih institucija. Sveobuhvatniji pregled ovih pitanja, kao i svih postupaka za ratne zločine pred sudovima u Srbiji, pružen je u okviru [Izveštaja o suđenjima za ratne zločine u Srbiji tokom 2022. godine](#), koji je objavljen 10. maja 2023. godine.

U okviru osam predmeta, FHP je na suđenjima zastupao 1.544 žrtava. Radi se o 52 ročišta u predmetima Kalinovik, Zvornik-Standard, Čuška, Štrpci, Srebrenica, Bosanska krupa-Donji Dubovik, Jajce i Lovas II.

Tokom 2023. godine objavljen je novi dosije pod nazivom „[Srpska dobrovoljačka garda](#)“. Ovaj, 16. po redu dosije, javnosti je predstavio činjenice o istoimenoj jedinici od njenog osnivanja 1990, do formalnog raspuštanja 1996. godine. Dosije prikazuje nastanak, strukturu i osnovne karakteristike delovanja Srpske dobrovoljačke garde (SDG) i predstavlja dokaze o učešću jedinice u počinjenju zločina u Hrvatskoj i BiH. U dosijeu je priložena i lista 189 pripadnika SDG koje je FHP identifikovao u istraživanju.

Tokom godine, istraživači FHP-a prikupljali su i analizirali podatke o odgovornosti Svetozara Andrića za ratne zločine počinjene tokom rata u BiH. Andrić se na početku oružanog sukoba u BiH nalazio na mestu komandanta Prve birčanske pešadijske brigade Vojske Republike Srpske (VRS), a od jula 1995. godine na mestu zamenika komandanta i načelnika štaba Drinskog korpusa VRS, u vreme kada je počinjen genocid u Srebrenici. Takođe je izdao naredbu za osnivanje zloglasnog logora „Sušica“, u Vlasenici. Danas je član vladajuće Srpske napredne stranke, a u Srbiji je obavljao funkcije zamenika predsednika opštine Novi Beograd, narodnog poslanika i člana Gradskog veća Grada Beograda. Do kraja godine istraživanje je završeno, dosije „Svetozar Andrić“ je napisan i pripremljena je konačna verzija, te su objavljivanje i javno predstavljanje planirani za početak 2024. godine.

Fondacija Fond za humanitarno pravo

3. Reparacije

FHP od 1996. godine pruža podršku žrtvama u ostvarivanju prava na nadoknadu štete zbog nezakonitog postupanja državnih organa, uključujući i ubistvo člana porodice. Preko 780 žrtava ratnih zločina i kršenja ljudskih prava i članova njihovih porodica je zahvaljujući tome ostvarilo pravo na novčanu nadoknadu zbog pretrpljene štete.

Osim toga, FHP je žrtvama pružao podršku i u postupcima za ostvarivanje prava na reparacije administrativnim putem, dobijanjem statusa civilne žrtve rata.

Na osnovu prakse FHP u zastupanju žrtava u postupcima za naknadu štete i za ostvarivanje prava po zakonu koji reguliše prava civilnih invalida rada, FHP je u saradnji sa Centrom za unapređivanje pravnih studija 2015. godine pripremio [Model zakona o pravima civilnih žrtava povreda ljudskih prava u oružanim sukobima i u vezi sa oružanim sukobima u periodu od 1991. do 2001. godine](#). Cilj ovog dokumenta je da osigura pružanje pomoći, podrške i zaštite osobama koje su kao civili stradale tokom ratova i u vezi sa ratovima u bivšoj Jugoslaviji, kao i priznavanje njihovih patnji.

Realizovane aktivnosti

Tokom 2023. godine, FHP je zastupao 114 tužioca u ukupno 28 tužbi koje su advokati koje je angažovao podneli u ime žrtava i članova porodica žrtava.

U predmetu *Gvozdanović vs Ministarstvo odbrane* Apelacioni sud u Beogradu potvrdio je presudu Prvog osnovnog suda u Beogradu kojom je žalba tužioca delimično usvojena i Ministarstvo odbrane obavezano na isplatu iznosa od 1.250.000 dinara tužiocu na ime naknade nematerijalne štete. Dubravko Gvozdanović je u oktobru 2019. godine podneo tužbu za naknadu nematerijalne štete zbog pretrpljenih fizičkih bolova, straha, naruženosti i umanjenja životne aktivnosti koju je pretrpeo u zarobljeništvu u Kazneno-popravnog zavodu Sremska Mitrovica od decembra 1991. godine do maja 1992. godine. U ovom objektu su tokom februara 1992. godine bili smešteni pripadnici Zbora narodne garde koji su u novembru 1991. godine bili zarobljeni u Vukovaru, a Gvozdanović je bio izložen svakodnevnom maltretiranju, zlostavljanju, batinanju i torturi koja je ostavila trajne posledice po njegov život i telo. Ministarstvo odbrane uložilo je reviziju Vrhovnom kasacionom sudu.

U predmetu *Baričević (Franjo, supruga i sin i ćerka) vs MUP RS i Šešelj*, Viši sud u Beogradu je odbio tužbu za naknadu nematerijalne štete i materijalne štete tužiocu od umanjenja vrednosti njihove imovine u Hrtkovcima, koju su bili prinuđeni da razmene za imovinu u Hrvatskoj, usled pritisaka na članove porodice Baričević do kojih je došlo kao posledica Šešeljevog govora 6.maja 1992. godine u Hrtkovcima. Ovo je presuđena činjenica pred MKSJ iz predmeta Šešelj, u kome je Franjo Baričević svedočio. FHP je podržao Baričeviće u odluci da se žale na ovu presudu, žalba je pripremljena i podneta i predmet je sada pred Apelacionim sudom.

U predmetu *Deportacije izbeglica iz Srebrenice* Prvi osnovni sud u Beogradu odbio je tužbu za naknadu štete zbog smrti bliskog lica. Otac i muž tužioca, Azem Avdić zbog straha od dejstva Vojske Republike Srpske u i oko Srebrenice prešao na teritoriju Republike Srbije, gde su ga uhvatili pripadnici OUP Bajina Bašta i zatim ga predali Stanici milicije za kontrolu državne granice Bajina Bašta. Istog dana, komandir ove stanice predao je Azema Avdića pripadnicima policije iz Bratunca, a oni potom Vojnoj policiji Bratunačke brigade VRS. Nakon toga, Azemu Avdiću se gubi svaki trag, te se i danas vodi kao nestala osoba. Advokat kojeg je angažovao FHP kako bi zastupao žrtve podneo je žalbu na ovu presudu. Predmet je od juna 2023. godine pred Apelacionim sudom u Beogradu po žalbi.

Fondacija Fond za humanitarno pravo

Pred sudovima u Srbiji se vodilo ukupno 14 parnica za naknadu štete zbog smrti bliskog lica za zločin koji je izvršen na Ovčari, kada su pripadnici TO Vukovara i dobrovoljačke jedinice „Leva supoderica“, koje su bile u sastavu tadašnje JNA, 21. novembra 1991. na poljoprivrednom dobru Ovčara u Vukovaru mučili, a nakon toga i ubili najmanje 200 ratnih zarobljenika. Do 2023. godine okončano je 11 postupaka u kojima su tužioci ostvarili naknadu štete u visini od oko 16.000.000 dinara. Tri postupka su i dalje u toku.

Od 2017. godine pred sudovima se vodi i parnični postupak u tužbi na ime naknade štete zbog smrti bliskog lica – članova porodica 16 civila koji su ubijeni u periodu oktobar-decembar 1991. godine u Sotinu u Hrvatskoj. U ime 21 lica, FHP je podneo tužbu protiv Ministarstva odbrane Republike Srbije i dvojice neposrednih izvršilaca Dragana Mitrovića i Žarka Miloševića. Do danas je ostalo 20 tužilaca u postupku, a sud je 19 njih dosudio po 800.000. dinara a u jednom slučaju 1.100.000 dinara. Na presudu su se žalili i punomoćnik tužilaca i Ministarstvo odbrane. Predmet je po žalbama obe strane pred Apelacionim sudom u Beogradu.

Tokom 2023. godine se, takođe, vodio parnični postupak u predmetima *Ana Herman. vs Ministarstvo odbrane* i *Lizane Mala vs Ministarstvo odbrane* zbog naknade nematerijalne štete zbog odnosa vlasti i institucija RS prema osuđenima za ratne zločine u kojima su stradali njima bliska lica. Utemeljenje za tužbu FHP je našao u pravnosnažnim osuđujućim presudama Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju u predmetima *Veselin Šljivančanin i dr.* i *Šainović i dr.* U predmetu Herman vs MO, Prvi osnovni sud je odbio tužbu, na šta se punomoćnik tužioca žalio i predmet je trenutno pred Apelacionim sudom.

U aprilu 2023. godine FHP je objavio publikaciju [Materijalne reparacije u parničnim postupcima za naknadu štete – praksa sudova u Srbiji u periodu od 2021-2022. godine](#), u kojem izveštava o ostvarivanju prava na naknadu štete žrtava ratnih zločina u parničnim postupcima koji se vode pred sudovima u Srbiji. Izveštaj je utemeljen na sudskoj praksi kojom FHP raspolaže, proistekloj iz sudskih postupaka koje su oštećeni vodili protiv Republike Srbije za naknadu štete, a u kojima je FHP angažovao advokate da zastupaju žrtve. Nalazi istraživanja ukazali su da politička volja da se prihvati odgovornost za zločine iz prošlosti i obeštete sve žrtve i dalje izostaje, dok su oštećeni i članovi njihovih porodica prinuđeni da vode dugotrajne, skupe i često neizvesne parnične postupke pred sudovima u Srbiji. Žrtve su prinuđene da iznova daju iskaze pred sudom, zbog čega su neretko izloženi sekundarnoj viktimizaciji. Troškovi sudskih postupaka su veoma visoki, što predstavlja dodatni teret pristupu pravdi onima koji već očigledno imaju status žrtve, a pojedini postupci umeju da traju i skoro po deceniju. Sa druge strane, sudovi i država se retko kada ophode prijateljski prema žrtvama, teret dokazivanja koji se prevlađuje na njih je previsok, a odredbe materijalnog prava, posebno one o zastarelosti potraživanja prava na naknadu štete, uvek se tumače na njihovu štetu ukoliko ne postoji pravnosnažna osuđujuća krivična presuda za ratni zločin. Ovaj niz tereta koji je prevaljen na žrtve, pored činjenice da se već nalaze u takvom statusu, ima odvrćajući efekat i dovodi ih u situaciju da odustaju od iniciranja parnica za naknadu štete protiv Republike Srbije.

Fondacija Fond za humanitarno pravo

4. Memorijalizacija

Od svog osnivanja FHP je implementirao veliki broj inicijativa koje su usmerene na podsećanje na civilne žrtve rata i očuvanje sećanja na njih. FHP je organizovao prva javna svedočenja žrtava ratnih zločina, kada su o svom iskustvu svedočile žrtve iz svih krajeva bivše Jugoslavije. Organizovan je i niz izložbi posvećenih sudski utvrđenim činjenicama o prošlosti i svakodnevnom životu u ratom pogođenim oblastima. Koproducirani su dokumentarni film „Dubina dva“, reditelja Ognjena Glavonića, koji rekonstruiše zločine na Kosovu i skrivanje tela Albanskih civila u masovne grobnice u Srbiji na osnovu svedočenja pred Haškim tribunalom. Održan je niz javnih časova, posvećenih činjeničnim nalazima o zločinima koji su počinjeni na Kosovu, u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini. Na osnovu ovog dugogodišnjeg iskustva i stečene ekspertize, FHP je 2019. godine uspostavio program memorijalizacije kao treći stub rada organizacije.

Poseban segment programa memorijalizacije čini aktivizam na polju sećanja kroz koji FHP pruža neformalno obrazovanje i širi sudski utvrđene činjenice o ratovima kroz različite medijske formate. Uz to, program sprovodi istraživanje i analizu usmerene na politike sećanja, kao i komentare zvanične memorijalne politike u regionu. Veliku pažnju FHP posvećuje digitalnoj sferi te nastoji da obimne sadržaje o prošlosti javnosti približi kroz inovativne digitalne alate koji dopiru do šire publike i informišu je. Među njima su podcast, blog, digitalni narativi i digitalne kolekcije.

Realizovane aktivnosti

Tokom 2023. godine objavljene su tri podcast epizode, koje su tematizovale nastanak i funkcionisanje [paravojnih formacije](#) koje su bile aktivne tokom ratova u [bivšoj Jugoslaviji i njihov odnos sa državnim strukturama, nastavne planove i programe nastave](#) istorije u Srbiji i Hrvatskoj kada se radi o raspadu Jugoslavije i načinu na koji ovim temama pristupaju nastavnici istorije, te život u Srbiji tokom 78 dana [NATO bombardovanja](#) i odnosu između ličnih sećanja i državne politike sećanja na ovaj period.

U periodu od februara do oktobra 2023. godine objavljeno je šest tekstova na [blogu](#) „Kulture sećanja u dijalogu, autora Rodoljuba Jovanovića, Nenada Golčevskog, Nikole Gajića i Svena Milekića. Oni su pisali na teme *Vruć krompir pomirenja: Kako nastavnici istorije u Srbiji predaju o ratovima devedesetih?*, *Haški tribunal nam ne dozvoljava da zaboravimo*, *Kultura sećanja ili politike patnje?*, *Hrvatske ratne komemoracije 2021: Uokvirivanje Srba u političke svrhe*, *Od prkosa i ekstremizma do ograničenih ustupaka: Proslave operacije Oluja u kontekstu EU*, i *Institucionalizirani zaborav: što mladi u Hrvatskoj znaju o ratovima 1990-ih*.

Tokom 2023. godine implementirana su tri fellowship projekta. U okviru svog projekta „Nastavnici istorije i sećanje na devedesete“ Rodoljub Jovanović, doktorant na Univerzitetu Deusto u Španiji, sproveo je istraživanje o nastavi istorije 1990ih i organizovao [javnu diskusiju](#) na kojoj su predstavljeni rezultati istraživanja, te napisao tri teksta koja su objavljena na blogu Kulture sećanja u dijalogu.

Katarina Damčević, predavačica na Univerzitetu u Tartu, Estonija, je u okviru svog projekta „Analiza ‘Za dom spremni’ i kako se koristi u kontekstu Domovinskog rata“, analizirala načine na koji se ovaj poklik koristi od strane političara i ratnih veterana u HR za održavanje narativa o Domovinskom ratu. Rezultate svog istraživanja objavila je u publikaciji „[Spremni za ratove sećanja: Slučaj spomen-ploče HOS u Hrvatskoj](#)“, te u martu 2023. godine organizovala onlajn diskusiju „[Simboli, konflikti i identiteti](#)“.

Sven Milekić, doktorant povijesti na Sveučilištu Maynooth u Irskoj, je u okviru svog fellowship projekta „Obeležavanje početka rata u Hrvatskoj 30 godina kasnije i analiza nastave istorije o tome“ prikupio

Fondacija Fond za humanitarno pravo

podatke o obeležavanjima događaja iz 1991. godine, Erdutskog sporazuma i mirne reintegracije u Hrvatskoj, na osnovu kojih je započeo rad na izradi predloga praktične politike. Milekić je, takođe, pripremio tri teksta za blog Kulture sećanja u dijalogu, te organizovao [online događaj „Rat i mir 1990-ih – obrazovanje, pamćenje i mladi u Hrvatskoj“](#) 22. septembra 2023. godine.

U februaru je javnosti predstavljen rad [Mediji i revizionizam](#) koji analizira istorijski revizionizam o ratovima devedesetih godina u medijima u Srbiji, od kraja Miloševićevog režima 2000. godine do danas. Izveštaj razlikuje period do 2012. godine, kada su mediji osporavali ratni narativ, i period nakon 2012. godine, sa usponom revizionističkih narativa pod novom autoritarnom vladom, konsolidovanih unutar medija pod kontrolom države i sve većeg procenta tabloidne štampe. Rad je široj javnosti predstavljen 10. aprila 2023. godine na javnoj diskusiji koja je održana u Beogradu, uz učešće autorke rada i istraživačice na Institutu za globalne i evropske studije Univerziteta u Lajpcigu Katarine Ristić, novinarkе i urednice portala „Peščanik“ Svetlana Lukić i novinarkе BIRN-a Milice Stojanović.

U okviru programa memorijalizacije, 6. februara 2023. godine u Beogradu je održana javna diskusija [„Prošlost nas ne može izlečiti“](#), u kojoj su učestvovali Lea David, sociološkinja i vandredna profesorkа na Univerzitetskom koledžu Dablin, Olga Manojlović Pintar, istoričarka i viša naučna saradnica Instituta za noviju istoriju Srbije, Filip David, književnik i dramaturg, i Bojan Tončić, novinar. Polazeći od nalaza istraživanja koji su objavljeni u istoimenoj knjizi, učesnici diskusije su razgovarali o tome kako se fenomen „moralnog sećanja“ ogleda na postjugoslovenskom prostoru i koji su rezultati napora i procesa suočavanja sa prošlošću više od tri decenije nakon početka ratova.

Dečanska 12, 11 000 Beograd, Srbija | Dečanska 12, 11 000 Belgrade, Serbia

Tel. +381 11 32 39 000; 32 32 454 Fax +381 11 32 32 460
Email: office@hlc-rdc.org • Home Page: <http://www.hlc-rdc.org>

Fondacija Fond za humanitarno pravo

5. Međunarodna saradnja

U periodu 2014-2024. godine FHP je bio član konzorcijuma Globalna inicijativa za pravdu, istinu i pomirenje (GIJTR), koja je okupljala devet organizacija iz Sjedinjenih Američkih Država, Indonezije, Gvatemale, Južne Afrike, Holandije, Kambodže i Srbije. U tom svojstvu FHP je učestvovao u jačanju kapaciteta organizacija širom sveta u oblastima koje se tiču dokumentovanja kršenja ljudskih prava i bezbednog čuvanja prikupljenih podataka.

Realizovane aktivnosti

Tokom 2023. godine, FHP je učestvovao u osam projekata. U okviru projekta „Enhancing Sustainability of CSO Digital Archives” FHP je kao vodeći partner koordinirao projekat, te bio odgovoran za kreiranje Wiki Manual-a, organizaciju [Međunarodne konferencije o digitalnim arhivima organizacija civilnog društva](#), koja je održana 1-3. novembra 2023. godine u Beogradu, i uređivanje publikacije na osnovu izlaganja i predloga koji su izneti tokom konferencije. Uz to, FHP je koordinirao i izradu 13 video intervjua sa učesnicima konferencije, kao i jedan video o konferenciji.

U okviru projekta “Truth Telling through Digital Narratives” FHP je kao vodeći partner koordinirao projekat, što je podrazumevalo i organizaciju dva treninga o važnosti kazivanja istine, provere podataka, prikupljanja građe za digitalni narativ, digitalne bezbednosti i korišćenja WordPress-a za osam organizacija učesnica projekta iz BiH, Turske, Libana, Gvineje, Iraka i Indonezije. Nakon toga, FHP je trima organizacijama iz Turske i Iraka pružio mentorsku podršku u pripremi digitalnih narativa, te učestvovao u izradi tehničkog priručnika za pripremu digitalnih narativa.

U okviru projekta “Transitional Justice Tools to Address Radicalism and Violent Extremism” FHP je pružao mentorsku podršku dvema organizacijama iz Srbije i iz BiH u svrhu implementacije malih projekata koji su bili realizovani u formi *sub-granting* projekata. FHP je takođe učestvovao u organizaciji virtuelnog okruglog stola koji je održan od 13. do 15. novembra 2023. godine na kojem su predstavljene dve studije [slučaja](#) i mali projekti realizovani u okviru ovog projekta. Konačno, FHP je koordinirao pripremu predloga praktične [politike](#) koji je sažeo iskustva prikupljena u šest studija slučaja i učestvovao je u organizaciji završnog webinara [projekta](#), koji je organizovan 18. januara 2024. godine.

U okviru projekta “South Sudan Human Rights Documentation Initiative” FHP je učestvovao u držanju obuka o bazama podataka i bezbednom pohranjivanju i čuvanju dokumentacije, kao i na radionicama o javnom zagovaranju koje su u okviru projekta bile organizovane.

U okviru projekta “Colombia repositories program” FHP je razvijao platformu za dokumentovanje napada na nevladine aktiviste u Kolumbiji, koju će koristiti tamošnje organizacije civilnog društva. U okviru projekta “HRDI Sudan” FHP je razvijao platforme za dokumentovanje kršenja ljudskih prava u ovoj državi.

U okviru projekta “Violence Prevention in Guinea - CONAREG Website and Digital Archive” FHP je učestvovao u razvoju online medija centra i arhive u vezi sa kršenjima ljudskih prava u Gvineji, za potrebe nacionalne koalicije organizacija civilnog društva i udruženja žrtava CONAREG.

U okviru projekta “Rohingya Oral History Archive Enhancing Sustainability of CSO Digital Archives” FHP je učestvovao u razvoju repozitorijuma i baze podataka sa izjavama i svedočenjima Rohinja izbeglica.

Dečanska 12, 11 000 Beograd, Srbija | Dečanska 12, 11 000 Belgrade, Serbia

Tel. +381 11 32 39 000; 32 32 454 Fax +381 11 32 32 460
Email: office@hlc-rc.org • Home Page: <http://www.hlc-rc.org>

Fondacija Fond za humanitarno pravo

6. Outreach

Od početka rada 1992. godine, FHP informiše javnost o svom radu i razvoju događaja na polju tranzicione pravde kroz saopštenja, publikacije, konferencije i javne debate. Do danas je objavljeno preko 100 publikacija, u okviru edicija *Pod lupom*, *Dokumenta*, *Dosije*, te razne analize i izveštaji. Među najvažnijim alatima komunikacije sa širom javnošću je i internet strana FHP-a, specijalizovani portali i društvene mreže.

Od 2012. godine, FHP organizuje škole tranzicione pravde, koje okupljaju učesnike iz Srbije i post-jugoslovenskih država. Do danas obrazovne programe FHP-a pohađalo preko 400 mladih.

FHP poseduje specijalizovanu biblioteku namenjenu sakupljanju i čuvanju građe vezane za oblasti tranzicione pravde, suočavanja s prošlošću, humanitarnog prava, kao i istorije, sociologije, i drugih srodnih oblasti. Biblioteka sadrži preko 6200 naslova i uključena je u elektronsku bibliografsko-bibliotečku bazu COBISS.

Realizovane aktivnosti

[FHP sajt](#) je tokom ove godine bio posećen ukupno 258.084 puta, od čega je 85.050 jedinstvenih posetilaca. Na sajtu je objavljeno 13 vesti, 18 saopštenja i 26 članaka u rubrici Aktuelno o tranzicionoj pravdi. Tokom 2023. godine, pokrenuta je izrada nove internet strane FHP-a.

Portal [Zona \(Ne\)odgovornosti](#) posećen je ukupno 26.533 puta, od čega je 19.558 jedinstvenih posetilaca.

Portal [Kulture sećanja u dijalogu](#) posećen je ukupno 153.546 puta, od čega je 35.103 jedinstvenih posetilaca. Na portal je tokom 2023. godine postavljeno tri podcast epizode i šest tekstova za blog.

Portal [RECOM](#) posećen je ukupno 225.039 puta, od čega je 73493 jedinstvenih posetilaca.

Objavljene su četiri publikacije: *Izveštaj o suđenjima za ratne zločine u Srbiji tokom 2022. godine*, *Dosije Srpska dobrovoljačka garda*, izveštaj *Materijalne reparacije u parničnim postupcima za naknadu štete – praksa sudova u Srbiji u periodu od 2021-2022. godine* i rad *Mediji i revizionizam*.

Na kraju 2023. godine, društvene mreže FHP-a pratilo je ukupno 10.653 naloga, od čega 5,403 Facebook, 4,521 X i 729 Instagram pratilaca.

Biblioteka FHP-a obogaćena je sa 67 novih naslova.

